

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

OCENA SPEŁNIENIA WARUNKOWOŚCI EX-ANTE W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI

Beata B. Kłopotek
Departament Gospodarki Odpadami
Warszawa, 4 marca 2013 r.

Zakres prezentacji

1. Przedstawienie proponowanych kryteriów dla warunku 6.2. (gospodarka odpadami) oraz projektu wytycznych Komisji Europejskiej dotyczących oceny spełnienia wytycznych;
2. Wyniki samooceny wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

- Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w obszarze Wspólnych Ram Strategicznych oraz ustanawiającego ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności oraz uchylającego rozporządzenie (WE) Nr 1083/2006 (w wersji wypracowanej przez Prezydencję Duńską z dnia 24 kwietnia 2012 r. z zastrzeżeniami Komisji Europejskiej);
- Projekt wytycznych dotyczących warunkowości ex-ante (wersja 4 z dnia 6 lutego 2013 r.) – część II, opisowa i tabelaryczna.

Cel tematyczny:

6. Ochrona środowiska i promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów

Priorytet inwestycyjny (dla EFRR i FS):

Odniesienie się istotnych potrzeb inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami w celu spełnienia wymagań prawnych

Warunkowość ex-ante:

- 6.2. *Gospodarka odpadami:* Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE w sprawie odpadów oraz z hierarchią postępowania z odpadami

Zastosowanie warunkowości

Wymóg spełnienia warunkowości ex-ante w zakresie gospodarki odpadami dotyczy tych państw członkowskich, które zamierzają skorzystać ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności na zaspokojenie istotnych potrzeb inwestycyjnych w zakresie gospodarki odpadami w celu spełnienia wymagań prawnych.

Uzasadnienie dla warunkowości ex-ante

Bez odpowiedniego mechanizmu ustanowienia hierarchii postępowania z odpadami, która daje priorytet dla zapobiegania powstawaniu odpadów, (*przygotowania do*) ponownego użycia i recyklingu na poziomie krajowym i regionalnym, inwestycje w zakresie gospodarki odpadami nie mogą być zrównoważone.

Komisji przekazano sprawozdanie dotyczące postępów w osiągnięciu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE oraz zamierzonych działań prowadzących do osiągnięcia celów

- Pierwszy okres sprawozdawczy: 12 grudnia 2010 r. – 31 grudnia 2012 r.;
- Termin przekazania pierwszego sprawozdania: 30 września 2013 r.;
- Wzór określony w decyzji implementującej Komisji z dnia 18 kwietnia 2012 r. określającej kwestionariusz dla sprawozdań państw członkowskich dotyczących wdrażania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE w sprawie odpadów (notyfikacja 19 kwietnia 2012 r.).

Proponowany sposób oceny przez KE:

- do września 2013 r. państwa członkowskie prześlą sprawozdania za lata 2011-2012 (w formie elektronicznej):
 - sprawozdanie będzie dostępne,
 - link do sprawozdania zostanie przekazany Komisji Europejskiej,
- sprawozdanie zawiera, co najmniej, następujące obowiązkowe elementy:
 - odpowiednie (odnoszące się do tematu) dane statystyczne nt. postępu w zakresie osiągnięcia celów określonych w art. 11 dyrektywy ramowej o odpadach,
 - w przypadku gdy cele nie zostały osiągnięte, przedstawienie powodów niepowodzenia i planowanych działań w celu osiągnięcia celów do roku 2020.

Istnienie jednego lub więcej planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE

- Wytyczne KE w zakresie przygotowania planów gospodarki odpadami:
http://ec.europa.eu/environment/waste/plans/pdf/2012_guidance_note.pdf
- Pierwsza wstępna ocena planów gospodarki odpadami została dokonana przez Komisję Europejską w 2012 r.:
http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support_implementation.htm
- Kolejna – tym razem szczegółowa – ocena planów gospodarki odpadami rozpocznie się przed wrześniem 2013 r.

» Art. 28 ust. 3 lit. c i d

Kryterium: Prognoza wytwarzania i mocy przerobowych przetwarzania odpadów komunalnych w planach gospodarki odpadami.

Pytanie: Czy można oczekiwać niewystarczających mocy przerobowych instalacji do przetwarzania odpadów zgodnie z informacjami zawartymi w planach gospodarki odpadami?

Polska w grupie państw, dla których ocena była następująca: nie przedstawiono prognoz w planach gospodarki odpadami i nie można wydać opinii nt. dostępnych w przyszłości mocy przerobowych.

Kryterium: Istnienie i jakość projekcji nt. wytwarzania i przetwarzania odpadów komunalnych w planach gospodarki odpadami

Pytanie: Czy w planach gospodarki odpadami są zawarte informacje na temat rozwoju w przyszłości wytwarzania i przetwarzania odpadów komunalnych na terenie (którego plan dotyczy)?

Polska w grupie państw, dla których ocena była następująca: nie przedstawiono prognoz w planach gospodarki odpadami.

Ogólna ocena Polski w zakresie planowania:

Brakujące planowanie przyszłych moce przerobowych przetwarzania oraz prognozowanie.

Proponowany sposób oceny przez KE:

- plany gospodarki odpadami zostały przyjęte dla wszystkich obszarów, gdzie programy operacyjne zawierają priorytety inwestycyjne w zakresie gospodarki odpadami,
- każdy plan został zaprojektowany zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami,
- każdy plan zawiera, co najmniej, następujące obowiązkowe elementy:
 - rodzaj, ilość i źródło odpadów powstających na danym terytorium, odpady, które prawdopodobnie zostaną przeniesione poza terytorium kraju lub na nie, a także ocenę kształtowania się strumienia odpadów w przyszłości (art. 28 ust. 3 lit, a – lp. 4, 5, 6),

Kryterium 2 – cd.

- obowiązujące dotychczas systemy zbierania odpadów oraz większe instalacje do unieszkodliwiania i odzysku odpadów, w tym wszelkie rozwiązania dotyczące olejów odpadowych, odpadów niebezpiecznych lub strumieni odpadów objętych szczegółowymi przepisami wspólnotowymi (art. 28 ust. 3 lit, b – lp. 7, 8),
- ocenę potrzeby tworzenia nowych systemów zbierania, zamknięcia istniejących obiektów, dodatkowej infrastruktury na potrzeby odpadów zgodnie z art. 16 (zasada samowystarczalności i bliskości) oraz, w razie potrzeby, inwestycji związanych z powyższym (art. 28 ust. 3 lit, c – lp. 9, 10, 11, 12),
- w razie potrzeby wystarczające informacje dotyczące kryteriów lokalizacji instalacji do unieszkodliwiania lub większych instalacji do odzysku (art. 28 ust. 3 lit, d – lp. 13, 14),

Kryterium 2 – cd

- ogólną politykę w sprawie gospodarowania odpadami, wraz z planowanymi technologiami i metodami gospodarowania odpadami lub polityki w sprawie odpadów powodujących konkretne problemy w gospodarowaniu odpadami (art. 28 ust. 3 lit. e – lp. 15, 16).

Państwo członkowskie sporządziło, zgodnie z art. 1 i 4 dyrektywy 2008/98/WE, programy zapobiegania powstawaniu odpadów, wymagane art. 29 dyrektywy

- Wytyczne Komisji Europejskiej w zakresie przygotowania programów zapobiegania powstawaniu odpadów:
<http://ec.europa.eu/environment/waste/prevention/pdf/Waste%20prevention%20guidelines.pdf>
- W 2013 r. Komisja Europejska dokona oceny formalnej: terminowości przygotowania programów, przeprowadzenia odpowiednich konsultacji społecznych itd.

Proponowany sposób oceny przez KE:

- właściwe (odpowiednie) programy zapobiegania powstawaniu odpadów, zostały przyjęte,
- programy spełniają następujące wymagania:
 - są zgodne z hierarchią postępowania z odpadami (art. 4, lp. 26),
 - ustanawiają cele i środki w zakresie zapobiegania (w oparciu o przykłady zawarte w załączniku IV do dyrektywy ramowej o odpadach), aby przerwać powiązania pomiędzy wzrostem gospodarczym a wpływem na środowisko związanym z wytwarzaniem odpadów (art. 29 ust. 1 i 2, lp. 33, 34),
 - zawierają jakościowe i ilościowe wskaźniki potrzebne do oceny (pomiaru) postępu w tym obszarze (art. 29 ust. 3 i 4, lp. 40).

Przyjęto niezbędne środki do osiągnięcia celu dotyczącego ponownego użycia i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE

- Komisja weźmie pod uwagę dane gromadzone przez Eurostat na temat gospodarki odpadami komunalnymi w każdym państwie członkowskim:
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/waste/introduction/>
- Na zlecenie Komisji Europejskiej zostało wykonane opracowanie dotyczące stosowania instrumentów ekonomicznych w gospodarce odpadami w każdym państwie członkowskim:
http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/final_report_10042012.pdf

Kryterium 4 – cd.

- » W połowie marca 2013 r. dla 10 państw członkowskich (w tym dla Polski) będą dostępne mapy drogowe (plany działań) dla poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami:
http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support_implementation.htm
- » W niektórych specyficznych rekomendacjach dla kraju zostały ujęte zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami:
http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specificrecommendations/index_en.htm

Główne rekomendacje w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

- Stopniowo podwyższać istniejący podatek za składowanie odpadów. Wykorzystać przychody do wsparcia selektywnego zbierania odpadów i alternatywnej infrastruktury (*do przetwarzania odpadów*).
- Wprowadzić podatek za spalanie oraz mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów, aby uczynić recykling bardziej ekonomicznym. Utrzymywać podatek za składowanie odpadów na wyższym poziomie niż podatek za spalanie oraz mechaniczno-biologiczne przetwarzanie odpadów. Wykorzystać przychody do wsparcia selektywnego zbierania odpadów i alternatywnej infrastruktury.
- Poprawić system zbierania danych nt. odpadów komunalnych i włączyć odpady opakowaniowe pochodzące z gospodarstw domowych do danych nt. wytwarzania i przetwarzania odpadów komunalnych.

Główne rekomendacje w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi – cd.

- Ustanowić i kontrolować system oraz infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów. Wdrożyć selektywnego zbierania „od drzwi do drzwi” najszybciej jak to możliwe. Wspierać gminy poprzez regionalne i krajowe dokumenty (przewodniki) oraz zinstytucjonalizowaną wymianę „know-how” i najlepszych praktyk.
- Rozszerzyć i poprawić efektywność kosztową (opłacalność), monitoring i transparentność istniejących systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta i wyeliminować nieuczestniczenie w systemie („jeżdżenie na gapę” - „free-riding”).
- Tworzyć zachęty dla gmin do ustanawiania selektywnego zbierania i przesuwania się w górę hierarchii postępowania z odpadami - poprzez systemy dotacji/kar, nagród środowiskowych, projekty pilotażowe, stosowne środki fiskalne i kontrolne.

Proponowany sposób oceny przez KE:

- jako część planów gospodarki odpadami, niezbędne środki obejmują obecność i użycie na odpowiednim poziomie kluczowych instrumentów ekonomicznych takich, jak:
 - odpowiednie podatki (*opłaty*) za składowanie (i/lub zakazy składowania odpadów nadających się do recyklingu),
 - politykę w zakresie cen/taryf za spalanie odpadów w celu faworyzowania recyklingu/ponownego użycia,
 - systemy „płać za to, co wyrzucasz” (PAYT – pay as you throw) lub równoważne na poziomie lokalnym, obejmujące stopniowo coraz większą część ludności,
 - systemy odpowiedzialności producenta (zapewniające finansowanie selektywnego zbierania i recyklingu odpowiednich strumieni odpadów) lub systemy równoważne (takie jak systemy depozytowe),

Kryterium 4 – cd

- » strategię, polityki, zasady zachęcające władze właściwe dla gospodarki odpadami komunalnymi (gminy/regiony) do przesuwania się w górę hierarchii postępowania z odpadami i przyjmowania instrumentów ad hoc (takich jak PAYT).

- Strona KE nt. gospodarki odpadami

<http://ec.europa.eu/environment/waste/index.htm>

- Przewodnik nt. interpretacji przepisów dyrektywy ramowej o odpadach

http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/pdf/guidance_doc.pdf

- Ocena państw członkowskich pod kątem gospodarki odpadami

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-888_en.htm

- Raport nt. oceny przydatności projektów infrastrukturalnych do osiągnięcia celów gospodarki odpadami

<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/20156748.PDF>

Samooceana wojewódzkich planów

Braki:

- Art. 28 ust. 3 lit. a – lp. 4, 5, 6 (dla lp. 5 - woj. łódzkie, woj. małopolskie, woj. świętokrzyskie, woj. warmińsko-mazurskie, woj. zachodniopomorskie),
- Art. 28 ust. 3 lit. b – lp. 7, 8 (-),
- Art. 28 ust. 3 lit. c – lp. 9, 10, 11, 12 (-),
- Art. 28 ust. 3 lit. d – lp. 13, 14 (-),
- Art. 28 ust. 3 lit. e – lp. 15, 16 (lp. 16 – woj. dolnośląskie),
- Art. 4 – lp. 26 (-),
- art. 29 ust. 1 i 2 – lp. 33, 34 (lp. 33, 34 – woj. łódzkie),
- art. 29 ust. 3 i 4 – lp. 40 (lp. 40 – woj. kujawsko-pomorskie, woj. łódzkie, woj. mazowieckie, woj. podlaskie, woj. pomorskie, woj. śląskie, woj. świętokrzyskie, woj. warmińsko-mazurskie, woj. zachodniopomorskie)

Samocena wojewódzkich planów – cd.

Lp. 5

Czy plan określa odpady, które prawdopodobnie zostaną przemieszczone na terytorium województwa lub poza nie?

Lp. 16

Czy plan określa polityki w sprawie odpadów powodujących specyficzne problemy w gospodarce odpadami?

Lp. 33

Czy plan w wyraźny sposób zdefiniował środki służące zapobieganiu powstawaniu odpadów?

Lp. 34

Czy plan ustalił cele zapobiegania powstawaniu odpadów?

Lp. 40

Czy plan określa wskaźniki inne niż ustanowione przez Komisję Europejską w celu nadzorowania i oceny postępu w zakresie tych środków?

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ!

Beata B. Kłopotek
Departament Gospodarki Odpadami
Warszawa, 4 marca 2013 r.